

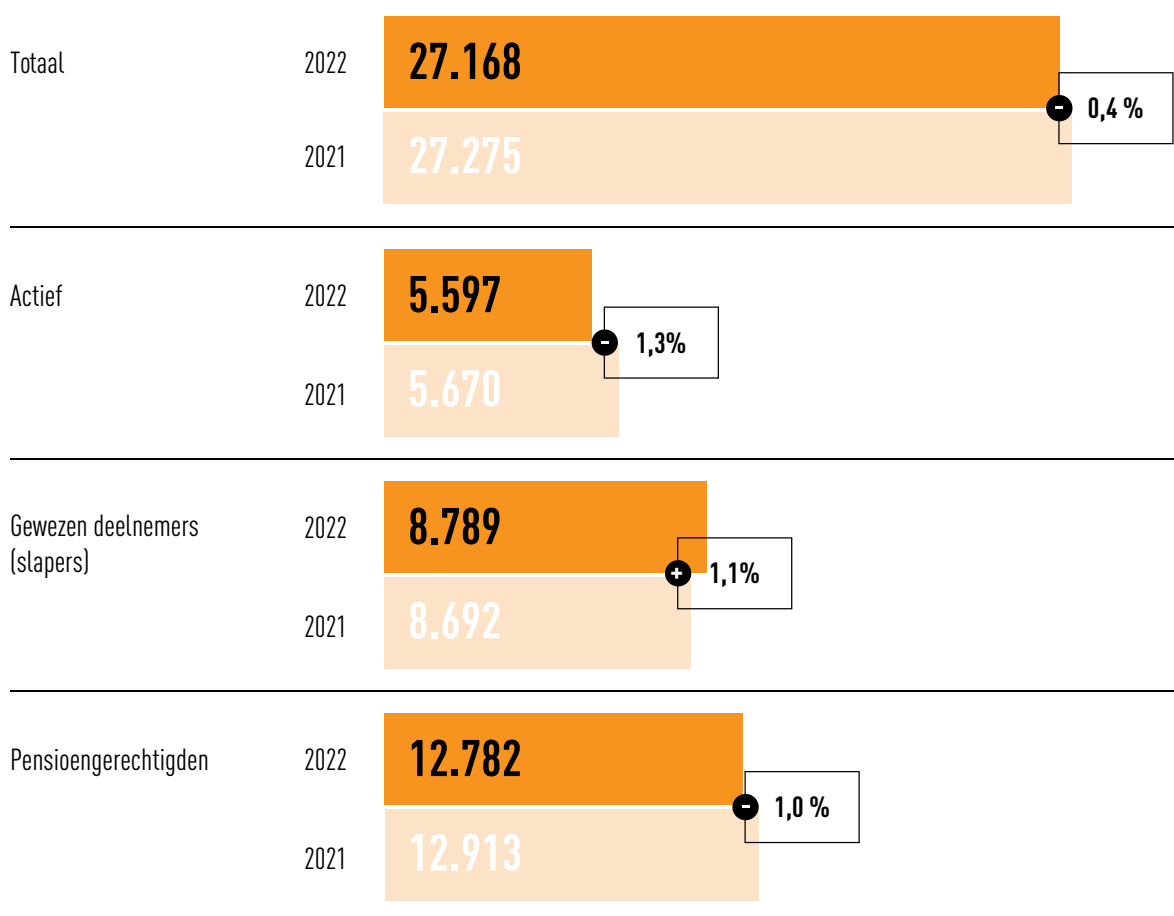
Welkom bij het jaarbericht PDN 2022

We hebben 2022 voor je in beeld gebracht. In dit jaarbericht laten we de belangrijkste ontwikkelingen en cijfers bij PDN zien en zetten we de hoofdpunten op een rij. Wat heeft PDN met jouw pensioengeld gedaan? Hoe ontwikkelde de dekkingsgraad zich en hoe zit het met de beleggingsresultaten?

Wil je goed op de hoogte blijven van de ontwikkelingen bij je eigen pensioenfonds, lees dan dit jaarbericht. Klik hier voor een [printversie \(PDF\)](#) van het jaarbericht 2022. Meer informatie over het jaar 2022 bij PDN is te lezen in het [volledige jaarverslag \(3,7 MB PDF\)](#) of op de [website van PDN](#). Om geld en papier te besparen wordt ook ons jaarverslag online gepubliceerd. Wil je toch liever een papieren versie? Bel dan naar de Pension Desk van PDN, telefoonnummer: +31(0)45 5788100, of e-mail naar: info.pdn@dsm.com

2022 in kerncijfers

Deelnemers

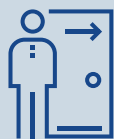

Pensioenverplichtingen PDN

Pensioenverplichtingen PDN eind 2021

7.111 MLN euro

Wijzigingen in pensioenverplichtingen in 2022

Uitkeringen aan pensioengerechtigden

-235 MLN euro

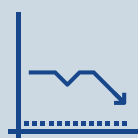
Nieuwe pensioenaanspraken die deelnemers hebben opgebouwd

+110 MLN euro

Wijziging van de verplichtingen door een hogere rente

-1.938 MLN euro

Overige

+556 MLN euro

Pensioenverplichtingen PDN eind 2022

5.604 MLN euro

Pensioenvermogen PDN

Pensioenvermogen PDN eind 2021

8.215 MLN euro

Wijzigingen in pensioenvermogen in 2022

Uitkeringen aan pensioengerechtigden

-235 MLN euro

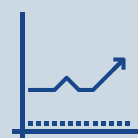
Ontvangen pensioenpremies

+98 MLN euro

Beleggingsresultaat

-1.144 MLN euro

Overige

0 MLN euro

Pensioenvermogen PDN eind 2022

6.934 MLN euro

PDN DEKKINGSGRAAD 2022

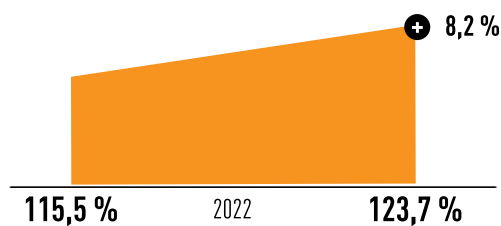
123,7%

De financiële positie van PDN

De dekkingsgraad is een belangrijke maatstaf voor de financiële situatie van het pensioenfonds. De dekkingsgraad geeft aan in hoeverre het pensioenvermogen op een bepaald moment toereikend is om te voldoen aan alle toekomstige pensioenverplichtingen (met name de pensioenuitkeringen).

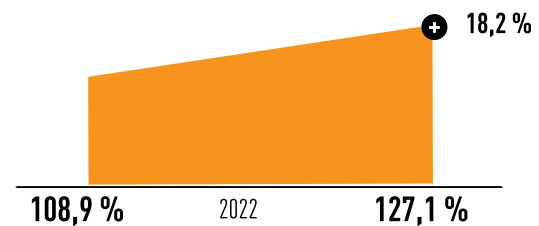
Behalve de dekkingsgraad moet een pensioenfonds ook een zogenoemde 'beleidsdekkingsgraad' berekenen. Die beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de laatste twaalf maandelijkse dekkingsgraden. Aan de hand van de hoogte van de beleidsdekkingsgraad wordt bepaald of een pensioenfonds moet korten op de opgebouwde pensioenen en ingegane pensioenen.

Dekkingsgraad

Dekkingsgraad is een maatstaf voor de financiële positie van PDN, uitgedrukt in een percentage. Dit percentage geeft de verhouding weer tussen het vermogen van PDN en alle financiële verplichtingen, nu en in de toekomst. Hoe hoger de dekkingsgraad, hoe zekerder het is dat PDN de toegezegde pensioenen kan uitbetalen.

Beleidsdekkingsgraad

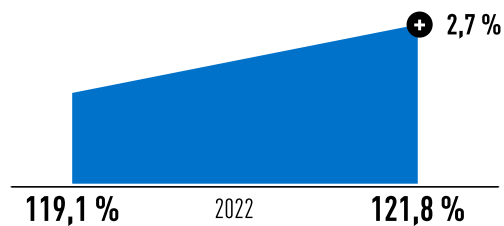

De beleidsdekkingsgraad is de gemiddelde dekkingsgraad van de laatste 12 maanden.

PDN begon 2022 met een reservetekort maar einde 2022 was er geen sprake meer van een reservetekort. Eind 2022 bedroeg de dekkingsgraad 123,7%, wat 7,1% hoger is dan de dekkingsgraad aan het begin van het jaar (115,5%). Behalve de dekkingsgraad moet een pensioenfonds ook een zogenoemde 'beleidsdekkingsgraad' berekenen. Die beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de laatste twaalf maandelijkse dekkingsgraden. Eind 2022 was de beleidsdekkingsgraad 127,1%, wat 16,7% hoger is dan aan het begin van het jaar (108,9%).

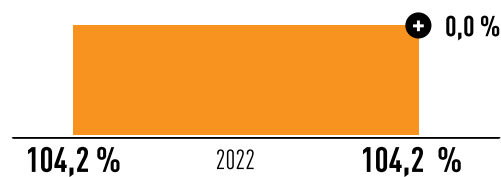
Aan de hand van de hoogte van de beleidsdekkingsgraad wordt bepaald of een pensioenfonds de opgebouwde en de ingegane pensioenen moet verlagen. Ook wordt op basis van de beleidsdekkingsgraad bepaald of een pensioenfonds zich in een tekort-situatie bevindt en een herstelplan moet indienen bij De Nederlandsche Bank. In een herstelplan geeft een fonds aan op welke manier het denkt een hogere dekkingsgraad te bereiken in de komende jaren. De beleidsdekkingsgraad is bepalend voor het wel of niet verhogen van de pensioenen (indexeren).

Vereiste dekkinggraad

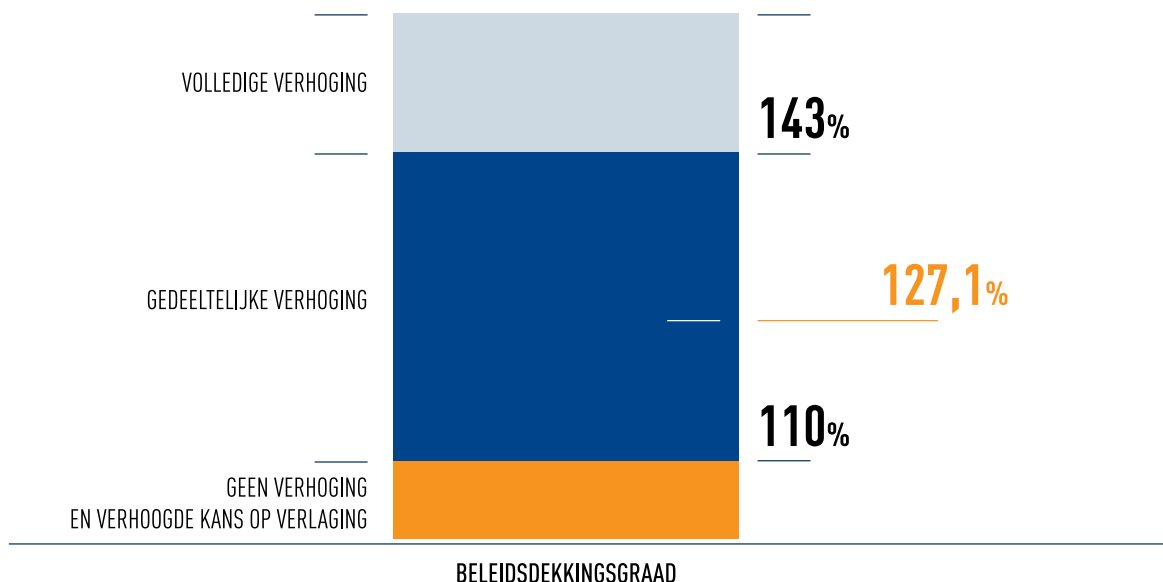
De vereiste dekkinggraad geeft aan hoe hoog de beleidsdekkinggraad van PDN wettelijk moet zijn. Als de beleidsdekkinggraad onder de vereiste dekkinggraad komt, moet PDN een herstelplan indienen.

Minimaal vereiste dekkinggraad

De minimaal vereiste dekkinggraad geeft de absolute ondergrens aan. Als de beleidsdekkinggraad van PDN hieronder komt, is er sprake van een dekkingstekort. PDN heeft dan te weinig vermogen om de pensioenen in de toekomst uit te kunnen betalen. Als de beleidsdekkinggraad gedurende 5 jaar onder de minimaal vereiste dekkinggraad blijft, moet PDN de (opgebouwde) pensioenen verlagen (korten).

Pensioenverhoging

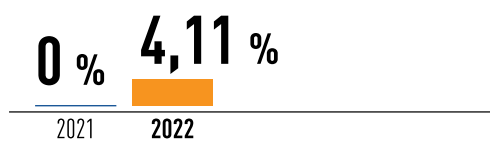

Op basis van de beleidsdekkingsgraad hoefden de pensioenen in 2022 gelukkig niet verlaagd te worden. In juni heeft het bestuur besloten gebruik te maken van de extra toeslagmogelijkheden naar aanleiding van de AMvB ("Motie van Dijk") met een gedeeltelijke toeslag vanaf 1 juli 2022 van 1,64% voor de ingegane pensioenen van pensioengerechtigden en opgebouwde pensioen van gewezen deelnemers (slapers) en een verhoging van 1% voor de opgebouwde pensioenen van actieve deelnemers (werkenden). In december heeft het bestuur besloten per 1 januari 2023 een toeslag te verlenen van 3,11% voor de actieven en 10,02% voor de niet-actieven.

PDN probeert ieder jaar het pensioen van pensioengerechtigden en het opgebouwde pensioen van gewezen deelnemers te verhogen met de prijsontwikkeling en het opgebouwde pensioen van de deelnemers met de loonontwikkeling. De pensioenen en opgebouwde pensioenen zijn de voorgaande jaren niet verhoogd. De opgelopen achterstand heeft de koopkracht van de pensioenen en het opgebouwd pensioen aangetast.

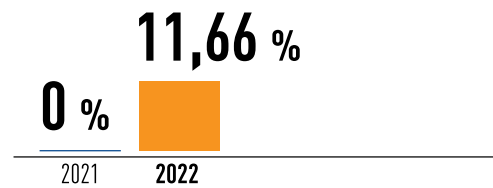
Als de financiële situatie bij PDN zich blijft verbeteren, wordt verhoging weer mogelijk en kan het bestuur besluiten niet verleende verhogingen uit eerdere jaren in te halen. In 2022 heeft PDN op basis van het herstelplan niet hoeven te verlagen. Ook voor 2023 zal dit niet het geval zijn. Meer informatie over toeslagverlening is te vinden op de website van PDN.

Toeslagverlening Actieven

PDN streeft ernaar om de pensioenen ieder jaar te verhogen en mee te laten groeien met de prijs- of loonstijging. Dit heet indexatie of toeslagverlening.

Toeslagverlening Pensioengerechtigden/Gewezen deelnemers

PDN streeft ernaar om de pensioenen ieder jaar te verhogen en mee te laten groeien met de prijs- of loonstijging. Dit heet indexatie of toeslagverlening.

Hoe we het geld beleggen

Om elke maand de pensioenen te kunnen uitkeren, zijn de pensioenpremies alléén niet voldoende. Een pensioenfonds moet beleggen. Door te beleggen, boeken we winst. Dat is rendement. Beleggingen leveren op lange termijn meer rendement op dan een spaarrekening. Het rendement geeft aan wat de belegging heeft opgebracht en wordt in een percentage uitgedrukt.

	2022	2021
Totaal belegd vermogen (in mln €)	6.933	8.215

Samenstelling van beleggingen 2022	mln. €	weging	
Matching portefeuille	2.927	42,2%	43,5%
Rente overlay	-45	-1,5	-0,1
Nominale staatsleningen	737	25,2%	25,1%
Inflation-linked bonds	684	23,4%	23,2%
Investment grade credits	502	17,2%	15,6%
Hypotheke*	955	32,6%	32,5%
Erfpacht	94	3,2%	3,6%
Rendementsportefeuille	3.968	57,2%	56,3%
Valuta overlay	18	0,4%	-0,1%
Aandelen	1.902	48,0%	50,3%
Obligaties	766	19,3%	17,5%
Vastgoed	326	8,2%	12,1%
Alternatieve beleggingen	956	24,1%	20,2%
Liquiditeiten	38	0,6%	0,2%
Totaal	6.933	100,0%	100,0%

PDN heeft de beleggingen opgesplitst in een matching- en in een rendementsportefeuille.

Matchingportefeuille

De doelstelling van de matchingportefeuille is om een gunstig risico-/rendementsprofiel te realiseren met obligaties met een hoge kredietwaardigheid. Hiermee wordt een hoge mate van zekerheid nagestreefd. Daarmee dekken we een deel van het renterisico af.

Rendementsportefeuille

De doelstelling van de rendementsportefeuille is om voldoende rendement te behalen om de toeslagambitie waar te maken. Door middel van actief beleid probeert PDN binnen de toegestane risicoruimte extra rendement na kosten te behalen of een lager risicoprofiel te realiseren.

Om minder risico te lopen, spreidt PDN de beleggingen over diverse categorieën. Dit zijn bijvoorbeeld:

- **Inflation-linked bonds**

Dit zijn leningen aan (met name) overheden, waarbij de rente- en aflossingen gekoppeld zijn aan de inflatie. Dit betekent dat je gecompenseerd wordt voor gerealiseerde inflaties en dat daarmee een reëel rendement vastgelegd wordt.

- **Investment grade credits**

Dit zijn leningen aan bedrijven met een goede kredietwaardigheid. De looptijd van deze leningen is over het algemeen relatief kort (4-5 jaar). Vanwege de goede kredietwaardigheid is de kans dat de leningen inclusief rente terugbetaald worden zeer hoog en het risico laag.

- **Obligaties en leningen (vastrentende waarden)**

Hierbij wordt wereldwijd geld uitgeleend aan overheden en bedrijven. Het rendement (de zogenaamde rentevergoeding) is over het algemeen stabiel. Daarnaast belegt PDN ook in Nederlandse particuliere hypotheke.

- **Aandelen**

Hiermee wordt wereldwijd een belang genomen in het kapitaal van een onderneming. Er valt op langere termijn een hoger rendement te verwachten dan op obligaties, maar het risico is relatief groot.

- **Alternatieve beleggingen**

Dit is een beleggingscategorie waarvan een aantrekkelijk rendement wordt verwacht op de middellange termijn. Met de beleggingen binnen deze deelportefeuille wordt daarom gestreefd naar een aantrekkelijk rendement zonder afhankelijk te zijn van zogenaamde benchmarks (marktindices, zoals de AEX). Het gaat hier bijvoorbeeld om beleggingen in microfinanciering, infrastructuur en commodities.

- **Onroerend goed**

In onroerend goed kan op twee manieren belegd worden: direct (huizen, winkels en kantoren) en indirect (aandelen in onroerend goedfondsen). PDN belegt wereldwijd alleen in indirect onroerend goed.

- **Valuta overlay**

De bovenstaande beleggingen vinden plaats in verschillende valuta. Omdat de valuta in waarde kunnen stijgen of dalen ten opzichte van de euro, bestaat het rendement van de internationaal gespreide portefeuille voor een gedeelte uit valutarendementen. Om de invloed van valuta's op het rendement in euro's van het fonds te beperken, wordt gebruik gemaakt van valuta overlay. Hierbij dekt het fonds zich af tegen valutabewegingen.

- **Rente overlay**

De rentegevoeligheid van de pensioenverplichtingen wijkt af van de beleggingen. Hierdoor wordt er renterisico gelopen. Om dit risico te beperken wordt een gedeelte van het renterisico afgedekt. Hier toe wordt belegd in vastrentende waarden en worden derivaten ingezet. De rente overlay bepaalt mede een deel van het fondsrendement.

Duurzaam beleggen (in mln. €)

	2022	2021
Impact investments	344,0	246,0

Impact investments

PDN maakt gebruik van zogenaamde Impact Investments (doelinvesteringen) om zowel een aantrekkelijk financieel rendement te behalen als maatschappelijke doelen te realiseren. De 17 'sustainable development goals' van de Verenigde Naties (duurzame ontwikkeldoelstellingen) vormen het raamwerk bij het doen van deze investeringen.

Het volledige overzicht van de bedrijven waarin PDN belegt is te vinden op de website van PDN.

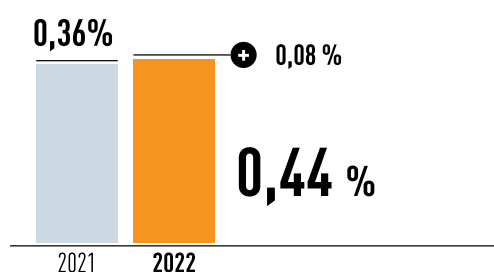
Beleggingsrendement (in %)

	2022	2021	
Totaal portefeuille	-13,8%	8,3%	
Matching portefeuille	-20,5%	0,7%	
Rendementsportefeuille	-8,5%	15,8%	

Het gemiddelde 5-jaars rendement per eind 2022 komt uit op 1,4% op jaarbasis. Het gemiddelde 10-jaars rendement bedraagt per eind 2022 4,0% op jaarbasis.

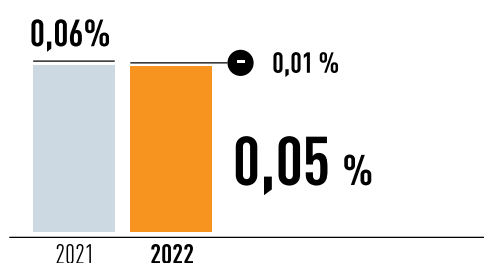
Kosten vermogensbeheer

in % van het gemiddeld belegd vermogen

Kosten transacties

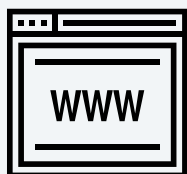
in % van het gemiddeld belegd vermogen

Transactiekosten zijn kosten die gemaakt moeten worden om aan- en verkopen tot stand te brengen en deze aan- en verkopen administratief af te handelen.

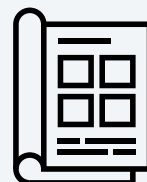
Enkele communicatiemiddelen in cijfers

www.pdnpensioen.nl

Aantal bezoeken	81.734
Aantal bezoeken per dag (gem)	224

PDN Magazine

2 edities: juni en december	oplage 20.000
-----------------------------	--------------------------------

Podcast

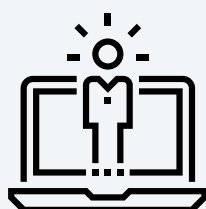
Aantal afleveringen	6
Aantal luisteraars	841

E-cards ter attentie van 40-jarigen

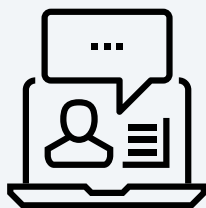
Totaal verzuurde e-cards	103
--------------------------	------------

Mijn PDN Pensioen

Aantal unieke gebruikers	91 %
Aantal bezoeken	67.474
Aantal bezoeken per dag (gem)	185
Aantal gebruikers Post-Digitaal	68,7 %
Waardering	
NL planner	8,1
Mijn PDN Pensioen	8,0

Pensioenreizen

Q2 Pensioenreis In dienst

43 verstuurd, aantal bezoeken 20

Q4 Pensioenreis 60-jarigen

459 verstuurd, aantal bezoeken 325

Eerstelijnsvragen

1.847

Tijdig beantwoord

97,8%

Dit zijn vragen die binnen drie werkdagen beantwoord kunnen en moeten worden.

Waardering Eerstelijnsvragen: **8,3**

Tweedelijnsvragen

623

Tijdig beantwoord

95,0%

Deze vragen zijn complexer en moeten binnen tien werkdagen beantwoord worden.

Waardering Tweedelijnsvragen: **8,2**

Waardering

Toekennen van ouderdomspensioen

8,3

Toekennen van partnerpensioen

8,6

Waardeoverdracht

7,9

186 persoonlijke gesprekken

9,6

Wat vindt het verantwoordingsorgaan?

Het Verantwoordingsorgaan (VO) heeft tot taak een oordeel te geven over het door het bestuur in 2022 gevoerde beleid en de beleidskeuzes voor de toekomst. Het VO bestaat uit 8 leden. Per 19 juni is Harry Govers afgetreden als vertegenwoordiger van de gepensioneerden. Hij werd in de loop van het jaar opgevolgd door Meindert Dijkstra.

De samenstelling in 2022

WIL BECKERS

Voorzitter. Gekozen uit en door pensioengerechtigden

MEINDERT DIJKSTRA

Gekozen uit en door pensioengerechtigden

ETHA VAN DE WIEL

Gekozen uit en door pensioengerechtigden

ALBERT NOTEBORN

Gekozen uit en door pensioengerechtigden

MARC SILVERTAND

Gekozen uit en door werknemers

PETER PASMANS

Gekozen uit en door werknemers

LAURINE LEMON

plv. Voorzitter
Aangewezen door DSM Nederland

PETER COOMANS

Aangewezen door DSM Nederland

Het oordeel van het VO over 2022

Het VO constateert voor 2022 dat het veel informatie vooraf krijgt, wordt bijgepraat over beleidsvoornemens en natuurlijk de besluiten, of in geval van adviesrecht de voorgenomen besluiten.

De door het VO gedane aanbevelingen zijn in belangrijke mate door het bestuur uitgevoerd dan wel nog onderhanden. Als het gaat om de door het VO benoemde speerpunten constateren we dat de voortgang van de WTP-transitie ondanks druk van het bestuur op sociale partners in 2022 vertraagd is. Wel is eind 2022 een uitgewerkte versie van een concept plan van aanpak WTP-transitie verschenen waarin alle te zetten stappen met de daarbij behorende stakeholders zijn benoemd. De door het fonds in hun Eigen Risico Beoordeling (ERB) benoemde management acties zijn voor 2022 niet allemaal uitgevoerd. Ook de communicatie over de toeslagverlening heeft blijvende aandacht nodig, met name als het gaat om het managen van de verwachtingen van de (gewezen) deelnemers.

Het oordeel van het VO is gebaseerd op de argumentatie verwoord in de (voorgenomen) besluiten, op conclusies die het VO trekt uit het overleg met het (dagelijks) bestuur, de operationeel bestuurders en ook de Raad van Toezicht. Verder vormt het VO zijn oordeel door bestudering van alle relevante fondsdocumenten en periodieke rapportages alsmede het (concept) bestuursverslag en de jaarrekening. Om te komen tot een gedegen oordeel maakt het VO gebruik van een in 2021 ontwikkeld toetsingskader.

De in 2022 genomen bestuursbesluiten zijn door het VO als evenwichtig beoordeeld, maar voor het VO is het van belang vooraf meer zicht te krijgen op de manier waarop het bestuur veelal een keuze maakt tussen diverse opties en scenario's en welke kaders als uitgangspunt worden gehanteerd om beargumenteerd tot de uiteindelijke keuze te komen. Een aan de hand hiervan uitlegbare keuze kan in voorkomende gevallen de acceptatie bij de (gewezen) deelnemers bevorderen zelfs wanneer deze liever een ander besluit hadden gezien. Een dergelijk kader helpt bij de beoordeling van de evenwichtigheid van het desbetreffende besluit. De informatie die het VO van het bestuur bij adviesaanvragen ontvangt dient het VO inzicht te geven in de door het bestuur gemaakt afwegingen. Op aandringen van het VO ontving het VO gedurende 2022 naast een voorlegger waarin de adviesaanvraag wordt geduid ook het beslisdocument waarin de door het bestuur te maken afwegingen zijn verwoord. Het VO pleit ervoor om deze handelwijze te continueren.

Aanbeveling

- Ontwikkel een kader dat bij de besluitvorming gebruikt kan worden om de afweging van de evenwichtigheid beargumenteerd en gedocumenteerd te onderbouwen. Benoem hierbij vooraf de criteria voor de belangenafweging. Criteria kunnen ook gerangschikt worden naar mate van prioriteit.
- Voorzie adviesaanvragen aan het VO standaard van het in het bestuur behandelde beslisdocument, inclusief eventuele bijlagen. Let hierbij erop dat de informatie ook specifiek genoeg is om de mogelijke informatieachterstand van het VO t.o.v. andere fondsorganen te overbruggen.

Samenvattend oordeel

Het VO is van oordeel dat het in 2022 door het bestuur vastgestelde beleid en de genomen bestuursbesluiten in het belang van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden zijn. Bij het nemen van besluiten heeft het bestuur de afweging van belangen van alle belanghebbenden expliciet meegenomen in zijn besluitvormingsproces. Het VO pleit ervoor om bij belangrijke besluiten meer inzicht te geven hoe het bestuur tot een evenwichtige belangenafweging is gekomen en op basis van welk beleid(skader) en daarop gebaseerde criteria het bestuur zijn besluiten genomen heeft. Ook in de communicatie door het fonds dient meer aandacht te zijn voor de uitlegbaarheid van de genomen

besluiten en hoe in de afweging van deelbelangen het bestuur zijn keuze op een evenwichtige manier voor alle belanghebbenden heeft gemaakt.

Aanbevelingen

Op basis van zijn bevindingen doet het VO de volgende aanbevelingen:

Strategische Ontwikkelingen

- Maak helder welke strategische opties er zijn voor PDN na de WTP transitie rekening houdend met de ontwikkelingen bij de werkgever en de aangesloten ondernemingen.

Governance

Evalueer of de in 2022 nieuw ingevoerde werkwijze van het bestuur adequaat functioneert. Alhoewel de operationele bestuurders nu het primaire aanspreekpunt zijn voor het VO hecht het VO er aan de bestaande werkwijze te continueren waarbij de voorzitter en andere bestuursleden planmatig ingeroosterd worden om deel te nemen aan het overleg met het VO.

Pensioenen

- (Gewezen) deelnemers op een toegankelijke manier inzicht blijven geven in hoeverre bepaalde beleidskeuzes alsmede externe ontwikkelingen (rente, levensverwachting), invloed hebben (gehad) op de dekkingsgraad en de mogelijkheden tot toeslagverlening.

Communicatie

- In de communicatie niet alleen aandacht besteden aan het communiceren van de uitkomst van genomen besluiten maar ook de (gewezen) deelnemer meenemen in de door het bestuur gemaakte (belangen)afwegingen en de daarbij relevante argumentatie.

Beleggingen

- Blijf werken aan laagdrempelige communicatie met betrekking tot het duurzaamheidsbeleid op het gebied van beleggingen.

Risicobeheer

- Voer de in de ERB opgevoerde acties tijdig uit en evalueer periodiek of de timing van de geplande acties nog wel adequaat is.
- Monitor periodiek het uitbestedingsrisico verband houdend met de dienstverlening door externe partijen en met name DPS.

Speerpunten VO 2023

De belangrijkste speerpunten waarop het VO in 2023 wil focussen, zijn:

1. Voortgang van het transitietraject WTP inclusief specifieke kennisvergaring binnen het VO
 2. Voortgang van de studie over de toekomstvisie van het fonds
 3. De per 1-1-2024 af te sluiten nieuwe (pensioen- en) uitvoeringsovereenkomst
-

De conclusie van de raad van toezicht

De raad van toezicht (RvT) houdt toezicht op het bestuur van PDN en beoordeelt het functioneren van het bestuur en de processen die het bestuur gebruikt. De RvT bestaat uit drie leden.

De samenstelling van de Raad van Toezicht

De RvT volgt bij het uitvoeren van zijn taak de toezichtcode van de Vereniging Intern Toezichthouders Pensioensector en Code Pensioenfondsen.

Naast de wettelijke taken, had de Raad in zijn toezichtplan de volgende speerpunten voor 2022 benoemd:

- Governance in het kader van tijdsbeslag en voortgang in het WTP-traject
- Uitbesteding/IT; grip op de keten
- Beheersing ESG-risico's
- Strategische projecten

Samenvattende conclusie

De Raad constateert over 2022 dat er sprake is van een ambitieus en goed functionerend bestuur. Het Fonds kent een gedegen bedrijfsvoering en een goed werkende structuur met Sleutelfunctiehouders, waar de Raad goed gebruik van kan maken bij zijn werkzaamheden.

De Raad heeft wel een aantal aanbevelingen opgenomen, die kwalificeren als aansporing om nog verder te verbeteren en te optimaliseren met het oog op de complexe omgeving waarin het Fonds moet opereren nu en in de nabije toekomst. Met name op het gebied van de bestuurlijke inrichting en werking, het managen van de strategische projecten, waaronder het nieuwe pensioencontract en de verandering van de positie van de uitbestedingsrelatie heeft het bestuur een forse uitdaging. De Raad meent dat zijn aanbevelingen hierbij van nut zijn ook ter ondersteuning van de veranderkracht binnen het bestuur.

Speerpunten 2023

Op basis van de planning van het bestuur en de bevindingen van de Raad is voor 2023 een nieuw toezichtplan voor het toezicht opgesteld. De Raad richt zich in 2023 op de volgende speerpunten:

- Governance in het kader van de wijzigingen in de inrichting van het bestuur, de vervulling van de vacatures en het bestuurlijk proces, alsmede de voortgang in het WTP-traject;
 - Uitbesteding; overall grip op de keten;
 - Strategische projecten.
-

De samenstelling van het bestuur

Het bestuur van PDN bestaat uit acht leden (inclusief voorzitter). Vier leden zijn benoemd op voordracht van DSM Nederland, twee leden zijn benoemd op voordracht van de centrale ondernemingsraad DSM Nederland en twee leden zijn benoemd uit en door de pensioengerechtigden.

In 2022 heeft het bestuur twee operationeel bestuurders uit hun midden aangewezen. Deze twee bestuurders nemen een deel van de werkzaamheden van het Dagelijks Bestuur (DB) over, op basis van het al bestaande mandaat dat het bestuur aan het DB heeft verleend. Door deze nieuwe werkwijze kan het bestuur zich concentreren op het besturen van het fonds, het maken van integrale afwegingen en het uitzetten van en besluiten over het beleid en strategie en worden de overige bestuursleden en het dagelijks bestuur ontlast te midden van de structureel toenemende werkdruk.

Bestuurssamenstelling ultimo 2022

**EDITH
SCHIPPERS**

Voorzitter
Benoemd op voordracht van
DSM Nederland B.V.

**MONIQUE
VAN HEESWIJK-KUSTER**

Bestuurslid
Benoemd op voordracht van DSM
Nederland B.V.

**PIET
MOLENAAR**

Extern bestuurslid
Benoemd op voordracht van
DSM Nederland B.V.

**JOS
OP HEIJ**

Bestuurslid
Benoemd op voordracht van DSM
Nederland B.V.

**REIN
PIKAART**

Bestuurslid, gekozen uit en door
pensioengerechtigden
DSM Nederland B.V.

**PIET
RENNEN**

Aspirant bestuurslid, gekozen uit en
door pensioengerechtigden
DSM Nederland B.V.

**EIKO
DE VRIES**

Extern bestuurslid,
benoemd op voordracht van de centrale
ondernemingsraad DSM Nederland B.V.

**WIM
REINARTZ**

Bestuurslid, benoemd op voordracht
van de centrale ondernemingsraad
DSM Nederland B.V.

Het bestuur dankt de RvT en het VO voor het delen van hun bevindingen en aanbevelingen. Het bestuur is hen zeer erkentelijk voor hun inzet in 2022, de betrokkenheid en de constructieve gesprekken. Het bestuur kijkt met vertrouwen uit naar de voortzetting van de open en nauwe samenwerking.

De complete reactie van het bestuur op de oordelen van het verantwoordingsorgaan, de raad van toezicht en de tekst van die oordelen zijn te lezen in het volledige jaarverslag 2022 van PDN.

Duurzaamheidsbeleid van PDN

PDN licht zijn duurzaamheidsbeleid toe en legt verantwoording af over de belangrijkste resultaten over het verslagjaar 2022 in het Duurzaamheidsverslag 2022. Het volledige duurzaamheidsverslag (PDF) is te vinden op de website van PDN onder downloads en is ook opgenomen in het jaarverslag 2022.

In 2022 zijn we verder gegaan met het implementeren van het aangescherpte duurzaamheidsbeleid. Het is essentieel om deze aanscherping door te voeren zodat we onze deelnemers nu en in de toekomst een goed pensioen kunnen bieden. Een pensioen waar ze van kunnen genieten in een leefbare wereld. Daarom letten we bij elke beleggingsbeslissing op rendement, risico, kosten én de prestaties op het gebied van duurzaamheid en herijken we ons beleid doorlopend.

Vanwege de specifieke (oorlogs-)situatie in Rusland besloot PDN de bestaande beleggingen in Russische bedrijven zoveel mogelijk af te bouwen en geen nieuwe beleggingen meer te doen in Russische bedrijven. PDN belegde al niet in Russische staatsleningen vanwege EU-sanctiewetgeving. Maar de situatie zorgt voor een wereldwijde negatieve impact, ook dicht bij huis. Energieprijzen stijgen fors en levensonderhoud is voor iedereen duurder geworden. Verantwoord omgaan met de grondstoffen en middelen die we hebben is noodzakelijk. Als pensioenfondsen nemen we ook onze maatschappelijke verantwoordelijkheid.

Om onze positieve invloed als fonds te vergroten, focussen we al sinds 2021 op drie specifieke duurzaamheidsthema's:

1. **Gezondheid en welzijn**
2. **Klimaat en energie**
3. **Grondstoffen en circulariteit.**

Deze thema's zijn gekoppeld aan vier duurzame ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties, de Sustainable Development Goals (SDG's). We kijken dan met name naar:

- SDG 3: Goede gezondheid en welzijn
- SDG 7: Betaalbare en duurzame energie
- SDG 12: Verantwoorde consumptie en productie
- SDG 13: Klimaatactie

FOCUSTHEMA'S	FOCUS SDG'S
Klimaat en welzijn positieve impact vergroten	3 GOEDE GEZONDHEID EN WELZIJN
Grondstof en circulariteit positieve impact vergroten	12 VERANTWOORDE CONSUMPTIE EN PRODUCTIE
Klimaat en energie positieve impact vergroten negatieve impact verkleinen	7 BETAALBARE EN DUURZAME ENERGIE 13 KLIMAATACHTIE

In het duurzaamheidsbeleid zijn een zestal beleidsinstrumenten gedefinieerd, die gebruikt worden om bij te dragen aan onze doelstellingen.

1. ESG-integratie

ESG staat voor Environment (omgeving/milieu), Social (sociaal) en Governance (ondernemingbestuur). PDN is ervan overtuigd, dat het rekening houden met ESG-criteria bij het nemen van beleggingsbeslissingen leidt tot betere resultaten en/of betere beheersing van risico's op de lange termijn.

Onder de E van environment factor valt ook ons CO₂-beleid. Naast het hebben van een goed beeld van de CO₂- ofwel carbon-uitstoot van de portefeuille door het meten van de carbon-uitstoot, willen we met behulp van een CO₂-reductiedoelstelling ook een reductie van de carbon-uitstoot van de beleggingsportefeuille realiseren (in termen van carbon-intensiteit). Hiermee zetten we ons in om een bijdrage te leveren aan het tegengaan van de opwarming van de aarde en anderzijds maken we hiermee de beleggingsportefeuille weerbaarder tegen bepaalde risico's zoals klimaat gerelateerde risico's.

PDN wil daadwerkelijk CO₂-emissies in de beleggingsportefeuille reduceren en hanteert daarvoor concrete doelstellingen. Zo zijn er in 2021 een tweetal nieuwe reductiedoelstellingen vastgesteld. Om aan te sluiten bij de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs hebben we eerst een lange termijn doelstelling opgesteld:

PDN streeft naar een net zero (100% reductie) CO₂-uitstoot per 2050 gebaseerd op WACI scope 1 en scope 2 emissiecijfers voor de beleggingscategorieën aandelen, investment grade credits en high yield obligaties uit de VS.

Door onszelf ook in de nabije toekomst een doelstelling op te leggen, concretiseren we de stappen naar het uiteindelijke doel: een net zero CO₂-uitstoot van onze beleggingsportefeuille. Deze doelstelling, hieronder geformuleerd, is specifiek afgegeven op de beleggingscategorieën waarvoor de data beschikbaar is en van goede kwaliteit. Wanneer dat in de toekomst voor andere beleggingscategorieën verbetert, wordt mogelijk ook daarvoor naar een doelstelling gekeken.

PDN streeft naar een reductie in CO₂-emissies in 2030 van 55% ten opzichte van de benchmark in 2016 voor de beleggingscategorieën aandelen, investment grade credits en high yield obligaties uit de VS.

Het daadwerkelijk wel of niet behalen van deze doelstelling kan pas na 2030 worden vastgesteld. Wel kunnen we in de tussentijd de voortgang van de CO₂-reductie monitoren.

Realisatie doelstelling CO₂-reductie

KPI 2022	Carbon footprint meting
Omschrijving	Het fonds meet en publiceert de CO ₂ -reductie van de beleggingscategorieën aandelen, investment grade credits en high yield US. De reductie wordt berekend aan de hand van de CO ₂ -intensiteit per het meest recente jaar en een nulmeting. Als target geldt een CO ₂ -reductiedoelstelling van 55% per 2030 en net zero (100% reductie) per 2050 ten opzichte van de nulmeting.
Manier van meten	<p>De CO₂-reductie wordt berekend door het verschil te berekenen tussen de CO₂-intensiteit (WACI) van de nulmeting en de CO₂-intensiteit van de beleggingsportefeuille per het meest recente jaar ultimo.</p> <p>De CO₂-intensiteit (WACI) van de nulmeting is gebaseerd op benchmark- en CO₂-data van 2016. Wanneer geen 2016 CO₂-data beschikbaar was, is 2020 CO₂-data meegenomen in de berekening. Dit was de meest recente data op het moment van vaststellen van deze KPI. Wanneer ook de 2020 CO₂-data niet beschikbaar was zijn deze bedrijven niet meegenomen in de nulmeting (en is de portefeuilleweging hiervoor gecorrigeerd).</p> <p>Voor de CO₂-intensiteit voor het huidige jaar wordt geactualiseerde CO₂-data gebruikt in de berekening en de bedrijven in de beleggingsportefeuille waarvan geen CO₂-intensiteit beschikbaar is, worden niet meegenomen in de berekening (portefeuilleweging wordt hiervoor gecorrigeerd).</p> <p>De CO₂-intensiteit (WACI) van de portefeuille en van de benchmark is het gewogen gemiddelde van de CO₂-intensiteit per bedrijf (= de hoeveelheid uitstoot (in tonnen) per miljoen omzet) vermenigvuldigd met de portefeuilleweging. Scope 1 en 2 emissies worden gebruikt.</p>
Bron	Sustainalytics & DPS
Target	Als target geldt een CO ₂ -reductiedoelstelling van 55% per 2030 ten opzichte van de nulmeting voor de beleggingscategorieën aandelen, investment grade credits en high yield US en net zero (100% reductie) per 2050.
Realisatie	<p>Aandelen: -38% (actueel niveau 143 tCO₂e/\$mln omzet)</p> <p>Investment Grade Credit: -15% (actueel niveau 178 tCO₂e/\$mln omzet)</p> <p>High Yield US: -61% (actueel niveau 194 tCO₂e/\$mln omzet)</p>

2. Impact Investments

Met onze impact investments willen we naast het realiseren van financieel rendement ook een oplossing bieden voor verschillende maatschappelijke en duurzaamheidsuitdagingen. We sluiten hierbij aan bij de visie van de Verenigde Naties. Deze stelt dat voor een leefbare, duurzame wereld in 2030 alle 17 duurzame ontwikkelingsdoelen, ofwel Sustainable Development Goals, behaald moeten zijn. Wij definiëren een investering daarom als een impact investment wanneer er sprake is van een positieve bijdrage aan minstens één van de 17 Sustainable Development Goals.

Voorbeelden van impact investments en duurzame investeringen in de portefeuille

Sinds 2019 participeert PDN in Nederlandse groene staatsobligaties. In 2019 emitteerde de Nederlandse staat als eerste debiteur met een AAA-status zogenaamde green bonds. Bij deze obligaties wordt de opbrengst toegerekend aan klimaat gerelateerde uitgaven en investeringen van de Nederlandse overheid. Dit initiatief is later ook uitgerold bij andere Europese overheden. PDN heeft financiering verstrekt aan deze initiatieven door het opnemen van diverse obligaties in verschillende landen.

PDN verstrekt ook leningen aan woningcorporaties in Nederland voor onder andere de verduurzaming van de sociale huurwoningen. Dit doet zij indirect via leningen aan de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en Nederlandse Waterschapsbank (NWB).

Een voorbeeld van een duurzame investering binnen de Europese aandelenportefeuille is de investering in Siemens Energy AG. Dit bedrijf biedt producten en oplossingen gericht op energie en is met Siemens Gamesa wereldwijd actief in de duurzame windindustrie.

Realisatie doelstelling Impact Investments

KPI 2022	Impact Investments – liquide fondsbeleggingen
Omschrijving	Het fonds merkt fondsbeleggingen als impact investment aan wanneer er sprake is van een positieve bijdrage aan minstens één van de 17 Sustainable Development Goals
Manier van meten	Hoogste van marktwaarde of commitment (contractuele toezegging) aan impact investments, in miljoenen euro's.
Bron	DPS
Target	Investeringen zoals door DPS aangemerkt als impact investments worden aangehouden in de beleggingsportefeuille
Realisatie	13,9% (+6,7% t.o.v. target) ✓

KPI 2022	Impact Investments – Impact Bonds
Omschrijving	Het fonds merkt impact bonds aan als obligaties uitgegeven door bedrijven en (semi-) overheidsinstellingen voor de financiering van sociale- en duurzaamheidsprojecten
Manier van meten	Marktwaaarde aan investeringen zoals door DPS aangemerkt als impact bonds in de beleggingsportefeuille in miljoenen euro's
Bron	DPS/Bloomberg
Target	Een geaggregeerde targetallocatie naar impact bonds van 2.5% boven de benchmark voor de beleggingscategorieën staats- en bedrijfsobligaties
Realisatie	13,9% (+6,7% t.o.v. target) ✓

In 2021 heeft 71% van het totaal aantal uitgevoerde engagements voldoende voortgang laten zien. Daarmee hebben we in 2021 niet voldaan aan het target dat we ons op het gebied van engagement hebben gesteld dat meer dan 75% van het aantal uitgevoerde engagements voldoende voortgang moeten laten zien.

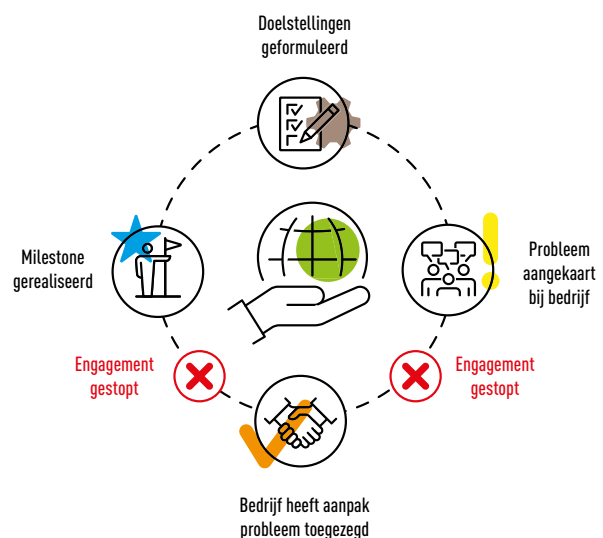
3. Engagement

We willen dat onze beleggingen zoveel mogelijk positieve impact en bij voorkeur zo weinig mogelijk negatieve impact op de wereld hebben. We zijn van mening dat het beïnvloeden van bedrijven om hun gedrag te veranderen met behulp van engagement in combinatie met stemmen, de meest effectieve manier is om dit te bereiken.

We hebben het voeren van engagement uitbesteed aan een hierin gespecialiseerd bedrijf, Columbia Threadneedle Investments. Columbia Threadneedle Investments treedt namens meerdere institutionele beleggers als engagementpartij op. Door samen te werken, vergroten we onze impact.

Engagement proces

Een engagement traject bestaat uit vier fases. Het begint bij het vaststellen van een bedrijfs-specifieke doelstelling. Daarna treedt CTI in contact met het desbetreffende bedrijf om de vastgestelde problemen aan te kaarten. Hierna wordt door CTI gemonitord in hoeverre het bedrijf toezeggingen doet om het probleem aan te pakken tot aan het moment dat de problemen zijn opgelost en de doelstelling zijn behaald. Helaas is dat laatste niet altijd het eindstation van een engagement traject. Bedrijven kunnen ergens tijdens deze fases 'niet thuis geven' waardoor een engagement traject moet worden afgebroken.

In 2021 hebben we ons engagementbeleid uitgebreid om onze invloed gericht in te zetten op de bedrijven die raken aan onze eigen focus thema's. We hebben ons hierbij voor 2022

als doelstelling gesteld dat minimaal 25% van het totaal aantal engagements gericht is op de focus SDG's 3, 7, 12 en 13.

Daarnaast zijn we ook van mening dat engagement zonder duidelijke doelstellingen en gevolgen minder effectief is. Engagementtrajecten kunnen lang duren. Zolang er voldoende voortgang geboekt wordt is dat geen probleem. Maar wanneer dat niet het geval is en bedrijven geen gehoor geven aan onze oproep tot verandering moeten er ook gevolgen zijn. Met die reden hebben we in ons engagementbeleid opgenomen dat bedrijven worden uitgesloten wanneer drie jaar lang geen voortgang in een engagementtraject gericht op onze focusthema's is én er is geen sprake van bijzondere omstandigheden die voortgang van belegging in het bedrijf rechtvaardigen.

Climate Action 100+

PDN is via CTI samen met andere financiële instellingen aangesloten bij de Climate Action 100+. Climate Action 100+ is een initiatief dat is opgezet door een groep van beleggers om ervoor te zorgen dat 's werelds grootste uitstoters van broeikasgassen de nodige actie ondernemen tegen klimaatverandering. Meer dan 700 beleggers wereldwijd, verantwoordelijk voor een beheerd vermogen van meer dan 65 biljoen dollar, gaan in gesprek met bedrijven bij het verbeteren van het beleid inzake klimaatverandering, het terugdringen van emissies en het verbeteren van klimaatgerelateerde rapportages. Climate Action 100+ heeft ook in 2022 veel vooruitgang geboekt bij bedrijven waarmee het een dialoog voert.

Verantwoorde productie

Ook op het gebied van ons focusthema "Grondstoffen en circulariteit" voert CTI namens PDN de dialoog met bedrijven. Een voorbeeld hiervan is Mettler-Toledo, een multinationale fabrikant van weegschalen en analytische instrumenten. Het is de grootste leverancier van weeginstrumenten voor gebruik in laboratorium-, industriële en levensmiddelenhandel.

CTI sprak met het bedrijf over strategieën voor verantwoorde inkoop. Het bedrijf heeft meerdere processen en methoden om leveranciers te controleren en hun prestaties te verbeteren, maar bij de inkoop uit China is er mogelijk nog meer ruimte voor het bedrijf om het gebruik van plastic in verpakkingen te verminderen. In 2022 heeft Mettler-Toledo nieuwe doelstellingen geformuleerd voor duurzame verpakkingsmaterialen, waaronder >80% uit gerecyclede of gecertificeerde duurzame bronnen en >95% makkelijk recyclebaar of composteerbaar in 2025.

Uitfasering van kolen

Het Duitse RWE is actief in de opwekking, transmissie en distributie van elektriciteit en gas. Het concern heeft als een van de laatste Europese nutsbedrijven nog belangen in kolenmijnen en -centrales. RWE is geraakt door de invasie van Oekraïne door Rusland en het effect daarvan op de energie- en gasprijzen in de EU, wat weer van invloed is op de CO2-reductiestrategie. RWE heeft in opdracht van de Duitse overheid 1,3 GW aan gesloten kolencentrales heropend, tot maart 2024.

CTI heeft in 2022 meerdere keren met RWE gesproken over de gevolgen van de Europese energiesituatie op net zero en over de biodiversiteits- en klimaatrisicobenadering. De verwachting voor wat betreft de afbouw van kolen zijn gedeeld. Er is ook gesproken over de plannen van RWE om een aantal centrales om te bouwen naar biomassa. Daarbij zijn met name zorgen geuit over de inkoop van biomassa bij Oost-Europese landen met slecht bosbeheer. RWE verzekerde dat de korte termijn investeringsdoelen voor duurzame energie omhooggaan.

Biodiversiteit

Delucht die je inademt, het water dat je drinkt en het voedsel dat je eet: alles draait om biodiversiteit. En dus vormt de omvang van het huidige biodiversiteitsverlies een existentiële bedreiging voor de ecosystemen

waarop ons economisch en maatschappelijk welzijn gebaseerd is. Om die reden is CTI, mede namens PDN, twee jaar geleden een engagementproject op dit onderwerp gestart. Inmiddels wordt via dit project met 21 bedrijven in de sectoren transport, financiën, niet-duurzame consumptiegoederen en grondstofwinning een dialoog gevoerd om schadelijke activiteiten voor de wereldwijde biodiversiteit te stoppen.

Realisatie doelstellingen Engagement

KPI 2022	Voortgang op de doelstellingen waartoe engagement is ingezet
Omschrijving	Het fonds voert actief en reactief engagement over de Europese, Amerikaanse, Emerging Markets, Pacific Rim en Beursgenoteerd Vastgoed aandelenportefeuilles en met betrekking tot Europese en Amerikaanse bedrijfsobligaties. Met het engagementprogramma wordt in het bijzonder een positief effect op SDG 3,7,12 en 13 nagestreefd.
Manier van meten	Aantal met engagements bereikte milestones zoals door Columbia Threadneedle Investments geformuleerd in een jaar als % van het totaal aantal bedrijven waarmee engagement heeft plaatsgevonden in dat jaar. Daarnaast meet het fonds het aantal engagements met een focus op SDG 3,7,12 en 13.
Bron	CTI
Target	<ol style="list-style-type: none"> 1. Minimaal 50% van het totaal aantal engagements in een jaar hebben een milestone bereikt. 2. Minimaal 25% van het totaal aantal engagements hebben een focus op SDG 3,7,12 en 13.
Realisatie	<ol style="list-style-type: none"> 1. 36%. Er zijn 145 milestones bereikt ten opzichte van de 406 bedrijven waarmee engagement is gevoerd. 2. 45% van de gevoerde engagements hadden een link met onze focus SDG's (3, 7, 12, 13)

KPI	Uitsluiting bedrijf in geval van 3 jaar op rij onvoldoende voortgang met engagement op het gebied van één van de focus SDG's
Omschrijving	Er mag niet worden belegd in een bedrijf en een bestaand aandeel in een bedrijf wordt verkocht, wanneer het engagementtraject met het bedrijf 3 jaar achtereenvolgend van Columbia Threadneedle Investments een 'poor' beoordeling krijgt én het betreft engagement op het gebied van één van de focus SDG's van PDN: SDG 3, 7, 12 of 13. Indien er sprake is van bijzondere omstandigheden kan het bestuur besluiten hiervan af te wijken. Er mag weer belegd worden in het bedrijf zodra het bedrijf weer een beoordeling 'adequate' of 'good' ontvangt.
Manier van meten	Een engagementtraject met het bedrijf krijgt 3 jaar achtereenvolgend van Columbia Threadneedle Investments een 'poor' beoordeling én het betreft engagement op het gebied van één van de focus SDG's van PDN: SDG 3, 7, 12 of 13 én er is geen sprake van bijzondere omstandigheden die voortgang van belegging in het bedrijf rechtvaardigen.
Bron	CTI

Target	Er is niet belegd in een bedrijf en een bestaand aandeel in een bedrijf is verkocht, wanneer het engagementtraject met het bedrijf 3 jaar achtereenvolgend van Columbia Threadneedle Investments een 'poor' beoordeling krijgt én het betreft engagement op het gebied van één van de focus SDG's van PDN: SDG 3, 7, 12 of 13 én er is geen sprake van bijzondere omstandigheden die voortgang van belegging in het bedrijf rechtvaardigen.
Realisatie	Resultaat op deze KPI kan pas in 2025 worden gemeten.

4. Stembeleid

PDN ziet naast engagement, stemmen als de meest effectieve manier om bedrijven te beïnvloeden om hun gedrag te veranderen en hierdoor bij te dragen aan het inperken van de negatieve impact en het vergroten van positieve impact. Daarom vinden we gebruik maken van ons stemrecht zo belangrijk.

Vanaf 2022 wordt niet langer alleen voor de Nederlandse, maar voor alle wereldwijde beursgenoteerde beleggingen gestemd. Door deze uitbreiding is er het afgelopen jaar in 1.095 aandeelhoudersvergaderingen op meer dan 13.000 voorstellen gestemd. Op meer dan 20% van de voorstellen heeft CTI namens PDN tegen- of blanco gestemd of zich onthouden van stemming. Voor 7 vergaderingen was dat niet mogelijk door geldende liquiditeit beperkende voorwaarden. Daarmee is de KPI strikt genomen niet behaald, echter is PDN tevreden met het resultaat dat er waar mogelijk op elke aandeelhoudersvergadering is gestemd.

Bij het stemmen staan langetermijnwaardecreatie en de focus SDG's van het pensioenfonds centraal. Dit wil zeggen dat het pensioenfonds extra nadruk legt op de onderwerpen die spelen bij de focus SDG's. Zo stemt CTI namens PDN bij bedrijven in hoog risicosectoren (utilities, materials, energy, transport) tegen benoemingen van bestuurders die geen informatie verschaffen over eigen CO₂-uitstoot en CO₂-reductiedoelen en geen informatie verschaffen over risicobeheersing. Ook stemt CTI namens PDN tegen bedrijven die slecht scoren op de ranglijst van bedrijven die de grootste impact hebben op ontbossing.

Op onze website publiceren we ieder kwartaal hoe er is gestemd op de algemene vergadering van de ondernemingen waarin we beleggen. Dat doen we per individuele onderneming en per stempunt.

Realisatie doelstellingen Stembeleid

KPI 2022	Percentage aandeelhoudersvergaderingen waarop is gestemd
Omschrijving	Het fonds stemt wereldwijd op de aandeelhoudersvergaderingen van de beursgenoteerde bedrijven waarin het fonds belegt conform zijn Corporate Governance en stembeleid en biedt hierin transparantie.
Manier van meten	Percentage aandeelhoudersvergaderingen waarop is gestemd als percentage van het totaal aantal vergaderingen.
Bron	Columbia Threadneedle Investments
Target	Columbia Threadneedle Investments heeft op 100% van de aandeelhoudersvergaderingen namens PDN gestemd.
Realisatie	99%

KPI 2022	Percentage uitgebrachte stemmen op voorstellen
Omschrijving	Het fonds stemt wereldwijd op de aandeelhoudersvergaderingen van de beursgenoteerde bedrijven waarin het fonds belegt conform zijn Corporate Governance en stembeleid en biedt hierin transparantie.
Manier van meten	Percentage aandeelhoudersvergaderingen waarop is gestemd als percentage van het totaal aantal vergaderingen.
Bron	Columbia Threadneedle Investments
Target	Columbia Threadneedle Investments heeft op 100% van de aandeelhoudersvergaderingen namens PDN gestemd.
Realisatie	99%

5 Uitsluiting

Helaas is het niet altijd mogelijk om met behulp van engagement en stemmen onze negatieve impact drastisch te verlagen. Daarom sluiten we sommige bedrijven en landen uit van belegging. Hiermee borgen we een duidelijke ondergrens op het gebied van duurzaamheid, gebaseerd op onze normen en waarden. Een minimale duurzaamheidsnorm.

Die minimale duurzaamheidsnorm wordt vormgegeven op basis van twee kenmerken: product en gedrag. Productgroepen die we bijvoorbeeld uitsluiten zijn controversiële wapens, clustermunities en tabak. Bedrijven of landen die we uitsluiten op basis van hun gedrag zijn gebaseerd op de 10 principes van de VN Global Compact en internationale sanctielijsten van de VN Veiligheidsraad, Nederland en/of de Europese Unie. Bij ernstige en structurele schending worden landen en bedrijven toegevoegd aan onze uitsluitingenlijst.

PDN sluit eind 2022 in totaal 168 bedrijven en 14 landen van het beleggingsuniversum uit. Dit zijn 37 bedrijven en 1 land meer in vergelijking met eind 2021.

Een aantal voorbeelden van landen en ondernemingen die in 2022 zijn uitgesloten:

- Afghanistan. Na de terugtrekking van Amerikaanse troepen uit Kabul eind 2021, kwam de Taliban alweer vrij snel aan de macht;
- British American Tobacco;
- Gazprom. Het grootste bedrijf in Rusland en het grootste aardgasbedrijf ter wereld dat voor de meerderheid in handen is van de Russische staat;
- Teva. Teva Pharmaceutical Industries en haar dochterondernemingen worden geconfronteerd met beschuldigingen van concurrentiebeperkende praktijken, waaronder prijsafspraken voor generieke geneesmiddelen in de VS, en waren betrokken bij gevallen van corruptie in verschillende landen.

Realisatie doelstellingen Uitsluiting

KPI 2022	Belegd vermogen in uitgesloten bedrijven
Omschrijving	Het fonds belegt niet in bedrijven die conform het uitsluitingenbeleid en wet- en regelgeving uitgesloten zijn. De screening vindt op kwartaalbasis plaats.
Manier van meten	Percentage van het belegd vermogen in uitgesloten individuele ondernemingen per jaareinde exclusief fondsbeleggingen.
Bron	Sustainalytics & DPS
Target	Maximaal 0%
Realisatie	0%

KPI 2022	Belegd vermogen in uitgesloten landen
Omschrijving	Het fonds belegt niet in landen die conform het uitsluitingenbeleid en wet- en regelgeving zijn uitgesloten.
Manier van meten	Percentage van het belegd vermogen in uitgesloten landen per jaareinde exclusief fondsbeleggingen.
Bron	Sustainalytics & DPS
Target	Maximaal 0%
Realisatie	0%

6 Transparantie

We vinden het belangrijk dat we transparant zijn over wat we hebben gedaan en gerealiseerd op het gebied van duurzaamheid. Daarom publiceren we jaarlijks een duurzaamheidsverslag. In dit verslag geven we aan hoe we in het desbetreffende jaar met duurzaamheid zijn omgegaan en welke resultaten we op het gebied van duurzaamheid hebben bereikt. In het kader van transparantie publiceren we ook jaarlijks op onze website een overzicht van onze totale beleggingsportefeuille, rapporteren we op onze website over ons stemgedrag op aandeelhoudersvergaderingen en rapporteren we op onze website over de voortgang die we met engagement hebben bereikt. Ook zorgen we dat we voldoen aan de vereisten die op het gebied van transparantie worden gesteld vanuit regelgeving en richtlijnen zoals het IMVB-convenant, de EU Sustainability Finance Disclosure Regulation ("SFDR") en de Principles of Responsible Investment ("PRI"). Tot slot zijn er regelmatig items op het gebied van duurzaamheid in het PDN Magazine te vinden en is het duurzaamheidsbeleid op de website van PDN geplaatst.

KPI 2022	Publicatie duurzaamheidsverslag
Omschrijving	Het duurzaamheidsverslag wordt openbaar gepubliceerd.
Manier van meten	Publicatie van het duurzaamheidsverslag van het voorgaande jaar op de website.
Bron	DPS
Target	Publicatie van het duurzaamheidsverslag van het voorgaande jaar op de website.
Realisatie	✓

KPI 2022	Publicatie duurzaamheidsbeleid
Omschrijving	De meest actuele versie van het duurzaamheidsbeleid wordt gepubliceerd.
Manier van meten	Publicatie op de website van de meest actuele versie van het duurzaamheidsbeleid.
Bron	DPS
Target	Publicatie op de website van de meest actuele versie van het duurzaamheidsbeleid
Realisatie	✓

KPI 2022	Peer group analysis
Omschrijving	Meewerken aan benchmarkonderzoek door VBDO.
Manier van meten	Opname van PDN in 'VBDO benchmark on Responsible Investment' in het jaar waar het duurzaamheidsverslag op betrekking heeft.
Bron	DPS
Target	Opname van PDN in 'VBDO benchmark on Responsible Investment' in het jaar waar het duurzaamheidsverslag op betrekking heeft.
Realisatie	✓

KPI 2022	Publicatie bedrijven, overheden en fondsen waarin wordt belegd
Omschrijving	Publicatie van lijst van alle bedrijven, overheden en fondsen, waarin PDN is belegd per jaareinde.
Manier van meten	Jaarlijkse publicatie van lijst van bedrijven, overheden en fondsen, waarin PDN is belegd per jaareinde met maximaal 1 kwartaal vertraging.

Bron	DPS
Target	Een overzicht met alle bedrijven, overheden en fondsen, waarin PDN is belegd per jaareinde worden op de website geplaatst met maximaal 1 kwartaal vertraging.
Realisatie	✓

Implementatie duurzaamheidswetgeving en convenanten in 2022

De verplichte wet- en regelgeving op het gebied van duurzaamheid is de afgelopen jaren steeds verder uitgebreid als gevolg van het Europees Actieplan 'Duurzame Groei Financieren'. Doel van dit actieplan is het stimuleren van de financiële sector om een bijdrage te leveren aan de klimaatdoelen van Parijs.

IMVB-convenant

Op 20 december 2018 hebben wij, samen met 69 andere pensioenfondsen, het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB-convenant) ondertekend. Dit convenant is gebaseerd op de OESO-richtlijnen en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGP's). De OESO-richtlijnen maken duidelijk wat van bedrijven kan worden verwacht op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen bij het internationaal zakendoen. Ze bevatten normen over hoe om te gaan met kwesties zoals ketenverantwoordelijkheid, mensenrechten, kinderarbeid, milieu en corruptie. Vanaf 2022 screenen we dat gedeelte van de portefeuille waarbij dit mogelijk is op de OESO-richtlijnen en de UNGP's en gaan we hierover in gesprek met de managers.

EU Sustainability Finance Disclosure Regulation (SFDR wetgeving)

In het kader van de SFDR wetgeving heeft PDN gekozen voor een 'artikel 8 classificatie'. Dit betekent dat PDN-duurzaamheidskenmerken implementeert binnen zijn beleggingsportefeuille en hierover ook transparant rapporteert. PDN gaat in 2023 verder onderzoeken of het hanteren van een minimum percentage aan duurzame investeringen in de zin van de SFDR wetgeving wenselijk en implementeerbaar is (zie ook de paragraaf Taxonomie hieronder).

Taxonomie

De Europese Unie heeft met de Taxonomieverordening criteria opgesteld om per economische activiteit te kunnen bepalen of deze duurzaam worden uitgevoerd. Dat zijn economische activiteiten die bijdragen aan een ecologische doelstelling en die geen significante schade toebrengen aan andere ecologische doelstellingen. In totaal zijn er 6 verschillende ecologische doeleinden gedefinieerd waarvan er op dit moment pas 2 zijn uitwerkt in de wet. In de komende jaren zullen de criteria worden bepaald voor de resterende 4 doelstellingen. PDN vindt het van belang dat het ook belegt in economische activiteiten die bijdragen aan deze ecologische doelstellingen. Ieder jaar in het vierde kwartaal gaat PDN de gegevens van bedrijven in de portefeuille evalueren en beoordelen welk streefpercentage aan Taxonomie geclassificeerde beleggingen PDN voor het opvolgende jaar kan vaststellen.

Vooruitblik 2023

In 2022 hebben we onze ambitie en het duurzaamheidsbeleid verder ontwikkeld en tot uitvoering gebracht. Ook in 2023 blijven we in beweging en beoordelen we bij nieuwe duurzaamheidsbesluiten of en hoe we onze ambitie steeds verder kunnen aanscherpen. Ook blijven we ons zeer bewust van onze maatschappelijke rol, maar ook van onze belangrijke doelstelling om voor onze deelnemers een goed pensioen te kunnen waarborgen. Vooruitkijkend benoemen we hier alvast een aantal voorbeelden van acties die we voor 2023 op het gebied van duurzaamheid voor onszelf hebben gedefinieerd.

- Onderzoek naar het uitbreiden van het uitsluitingenbeleid op basis van een aangescherpt landenbeleid.
 - Evalueren van het beleid omtrent impact investments en waar nodig aanscherping doorvoeren.
 - Onderzoeken hoe klimaatrisico's geïntegreerd kunnen worden in het beleggingsproces
 - De positieve en negatieve impact van de aandelen en bedrijfsobligatie portefeuilles op de focus SDG's (3, 7, 12 en 13) inzichtelijk maken.
 - Evalueren of de doelstelling voor het percentage impact bonds in de portefeuille verhoogd moet worden.
 - Het engagement- en stembeleid evalueren en indien gewenst aanscherpen.
 - Verdere implementatie van de vereisten uit het IMVB-convenant, de EU-Taxonomie en Sustainable Finance Disclosure Regulation.
 - Inzetten om het draagvlak voor duurzaam en verantwoord beleggen onder deelnemers te vergroten door meer over onze activiteiten en resultaten op het gebied van duurzaamheid te rapporteren.
-

Vooruitblik 2023

Dienstverleningsovereenkomst DPS

In 2023 wordt de samenwerking tussen PDN en de pensioenuitvoeringsorganisatie DPS gecontinueerd. Daartoe wordt begin 2023 de dienstverleningsovereenkomst en de tariefstructuur geactualiseerd.

Wet Toekomst Pensioenen

De WTP en de beoogde transitie naar een nieuwe pensioenregeling is ongetwijfeld wederom een van de belangrijkste onderliggende, richtingbepalende dossiers voor het bestuur in 2023. In 2023 zal meer duidelijk worden welke concrete keuzes de sociale partners gaan maken in het kader van de WTP. Voor wat betreft de WTP zal de Regiegroep WTP, bestaande uit een afvaardiging van het PDN-bestuur en sociale partners, het overkoepelend proces aansturen. Daarnaast vervolgt het PDN-bestuur de regievoering binnen het fonds zelf, waarbij besluiten tijdig moeten worden genomen en de fondsourganen en belanghebbenden goed aangesloten blijven. Speciale aandacht zal daarbij uitgaan naar de aangesloten ondernemingen en het goed (blijven) aansluiten van de RvT en het VO. In 2023 zullen ook de uitvoerings-aspecten in beeld blijven, zodat een robuuste uitvoering naar de toekomst toe gewaarborgd kan blijven.

Verlenging Uitvoeringsovereenkomst

Eind 2023 loopt de huidige uitvoeringsovereenkomst (UO) tussen DSM en PDN en de pensioenovereenkomst (PO) af. Dat geldt ook voor de overeenkomsten ten behoeve van de overige aangesloten ondernemingen. De gesprekken over een (mogelijke) verlenging van de UO en PO zijn in 2023 opgestart.

Communicatie

In 2023 wordt communicatie belangrijker dan ooit. Het meenemen van de deelnemers in de beoogde wijziging van de pensioenregeling en het WTP-transitietraject zal veel aandacht krijgen. Wat gaat er wijzigen en waarom? Wat betekenen de wijzigingen voor mij? Ook zal meer gebruik gaan worden gemaakt van nieuwe media. Daarnaast komt er meer aandacht voor het managen van de verwachtingen van deelnemers over de pensioenvoorziening en -uitkering in de bestaande pensioenregeling, met name over toeslagverlening. In 2023 wordt de Communicatiestrategie 2022-2025 verder uitgerold, met een duidelijke positionering van PDN. Ook richt deze communicatiestrategie zich op een bredere doelgroep dan de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden, om ook andere belanghebbenden van het fonds te bereiken.

Governance

In 2023 zal het fonds verder gaan werken met de aangepaste governancestructuur op basis van operationeel bestuurders. Door de operationele en tactische aspecten van het dagelijks beheer neer te leggen bij twee externe expert-bestuursleden - afkomstig uit de acht leden van het paritaire bestuur - kan de voorzitter zich meer focussen op het strategisch beleid van het fonds. Bezien zal worden of de nieuwe werkwijze nog verdere aanpassingen behoeft, waarbij een onafhankelijke voorzitter wordt toegevoegd aan het bestuur en deze samen met de operationeel bestuurders het dagelijks bestuur vormt.

Duurzaam beleggen

Een ander speerpunt voor het bestuur in 2023 is wederom het duurzaamheidsbeleid in de beleggingen. Na de uitwerking van het beleid, dat in 2021 heeft plaatsgevonden, en de implementatie ervan in 2022, kunnen verdere stappen worden gezet om de aangescherpte ambities te implementeren. Ook zullen belanghebbenden meer geïnformeerd worden over het duurzaamheidsbeleid van PDN en wel-

ke impact daadwerkelijk wordt gerealiseerd. Het bestuur gelooft in de meerwaarde die pensioenfondsen kunnen creëren op dit vlak, door de aan hun toevertrouwde omvangrijke gelden maatschappelijk verantwoord en duurzaam te beleggen. Dit sluit niet alleen aan bij wat de deelnemers van het fonds verwachten, maar sluit ook nauw aan bij de visie die DSM, als grote werkgever, heeft op het gebied van duurzaamheid.

Belangenverenigingen DSM-pensioengerechtigden

Begin 2023 waren het fonds en de belanghebbendenorganisaties van DSM-pensioengerechtigden betrokken bij berichten in de media. In deze context ontving PDN ook veel klachten, die door de Klachten- en Geschillencommissie worden behandeld. In 2023 zullen de contacten met deze belanghebbendenorganisaties worden gecontinueerd. De indexatie-besluiten van PDN en de financiële positie van het fonds zijn daarbij belangrijke onderwerpen van gesprek.

De inval in Oekraïne

Aan het begin van 2022 werd de wereld opgeschrikt door een aanval van Rusland in Oekraïne. Het pensioenfonds maakt zich zorgen over deze situatie. Naast humanitaire gevolgen, heeft het conflict in Oekraïne ook economische gevolgen. Wat de exacte gevolgen zullen zijn voor de economie en de financiële markten is zelfs een jaar na de inval niet goed te voorspellen.

Contact

**Bij vragen over je pensioen kun je terecht op www.pdnpensioen.nl
Of neem contact op met onze Pension Desk:**

+31(0)45 5788100 / info.pdn@dsm.com

Disclaimer

De in dit jaarbericht verstrekte informatie van stichting Pensioenfonds DSM Nederland, gevestigd te Heerlen (het pensioenfonds) is van algemene aard, uitsluitend indicatief en aan wijzigingen onderhevig. De vermelde gegevens zijn uitsluitend bedoeld om de deelnemers algemene informatie te verschaffen. De gegeven informatie wordt verondersteld betrouwbaar te zijn, echter het gebruik van de informatie geschiedt geheel voor risico van de gebruiker. Noch de uitvoerder (zijnde DSM Pension Services BV), noch het pensioenfonds aanvaardt enige aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden of onvolkomenheden in de informatie, of voor schade ontstaan in verband met het gebruiken, het afgaan op of verspreiden van informatie. Rechten kunnen uitsluitend worden ontleend aan het voor de deelnemer geldende pensioenreglement.

Colofon

Productie & Tekst: DSM Pension Services
Concept & realisatie: Perron 9, Maastricht
Fotografie: o.a. Annemiek Mommers